

RAAP-NOTITIE 469

Hallum-Mounebuorren 4

Gemeente Ferwerderadiel

Een inventariserend archeologisch onderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Prisma Vastgoed B.V. Projectontwikkeling
Project: archeologisch onderzoek Hallum-Mounebuorren 4 (gemeente Ferwerderadiel)
Titel: Hallum-Mounebuorren 4, gemeente Ferwerderadiel; een inventariserend archeologisch onderzoek
Status: eindversie
Datum: oktober 2003
Auteur: drs. A.M. Bakker
Bestandsnaam: L:\Qxpress\notities\2003\FEHA\N0469-FEHA.qxd
Projectcode: FEHA
Projectleider: drs. A.M. Bakker
Projectmedewerker: D. van den Berg
ARCHIS-waarnemingsnummer: niet van toepassing

Autorisatie:

drs. T.J. ten Anscher

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2003

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Prisma Vastgoed B.V. Projectontwikkeling
- *aanleiding onderzoek*: uitbreiding Golf supermarkt
- *datum uitvoering veldwerk*: 25 augustus 2003

RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste uitvoeringsprocedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instantie die toeziet op de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Locatiegegevens

- *onderzoeksgebied*: onderzoeksgebied Hallum-Mounebuorren 4
- *toponiem*: geen
- *plaats*: Hallum
- *gemeente*: Ferwerderadiel
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 6A
- *onderzoeksgebied in gebruik als*: tuin
- *oppervlakte onderzoeksgebied*: 395 m²
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 190.500/433.200

Onderzoeksvragen

Is de bodemopbouw in het onderzoeksgebied intact en kan sprake zijn van de aanwezigheid van archeologische waarden?

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologische verwachting*: volgens de FAMKE (Provincie Fryslân, 2002) geldt voor de periode Steentijd t/m Vroege Bronstijd een middelmatige archeologische verwachting. Voor de periode Midden Bronstijd t/m Vroege Middeleeuwen geldt een lage archeologische verwachting.

- *ARCHIS-waarnemingen (nationale archeologische informatiesysteem)*:

- In onderzoeksgebied: geen
- In de directe nabijheid: dorpskern van Hallum (CMA-code 06A-097, Monumentnummer 9277): gave terp, klooster Mariengarde (1163 gesticht) en stinswier Goslinga. Periode Romeinse tijd-Late Middeleeuwen

Historische gegevens

- *historische kaarten*: op de kaart van Schotanus à Sterringa (1718) staat Hallum aangegeven als dorpsterp. Het onderzoeksgebied ligt in de randzone van deze terp.

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart*: licht zavelige kalkrijke en kalkarme polder-
vaaggronden (Stiboka, 1981: codes Mn15A en Mn15C).

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: regelmatige verdeling over onderzoeksgebied (figuur 1).
- *gebruikt boormateriaal*: gutsboor 3 cm
- *totaal aantal boringen*: 4
- *maximaal geboorde diepte*: 2,5 m -Mv
- *minimaal geboorde diepte*: 3,5 m -Mv
- *boorbeschrijvingen*: boorbeschrijvingsysteem o.a. conform NEN 5104
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlinten
- *Z-coördinaten boringen*: niet gemeten

Resultaten

- *bodemopbouw*: in de boringen 1, 3 en 4 bevindt zich onder de 0,35 tot 0,6 m dikke bouwvoor een tussen 0,3 en 1,85 m dik pakket dat bestaat uit matig siltige klei met enige humus. Dit pakket is geïnterpreteerd als een terplaag; de bouwvoor bestaat uit geroerde terplaag. De top van het pakket bestaat uit een vuile laag die met het toenemen van de diepte schoner wordt. In boring 1 bevindt zich in de basis van het pakket op 2,1 m -Mv een plaggenlaag van 0,35 m dik. In boring 2 is een 0,15 m dikke plaggenlaag het enige dat nog rest van de terplaag. Hier is de bodem recentelijk verstoord tot 2,2 m -Mv en sterk vervuild met olie.

De natuurlijke ondergrond in het onderzoeksgebied bestaat uit kwelderafzettingen en begint tussen 0,8 en 2,45 m -Mv. Deze afzetting bestaat afwisselend uit matig siltige klei, matig siltige klei met zandlaagjes en humusbrokken, dan wel matig siltige klei met zandlaagjes of matig siltige klei met humusbrokken. In boring 2 is op 3,35 m -Mv en in boring 3 op 2,9 m -Mv kleilig veen aangetroffen.

De natuurlijke ondergrond begint in de boringen 1 en 2 op een beduidend dieper niveau (resp. 2,45 en 2,35 m -Mv) dan in de boringen 3 en 4 (resp. 0,9 en 0,8 m -Mv). Waarschijnlijk zijn in de boringen 1 en 2 diep in de natuurlijke

ondergrond ingegraven sporen aangetroffen. In de boringen 3 en 4 gaat het waarschijnlijk om een ophogingsniveau aan de randzone van de terp.

- *Archeologische indicatoren in boringen:*

boring	indicatoren	cm -Mv
1	houtskool, verbrand leem, verbrand bot, puin, fosfaat	58-170
1	plaggen, puin	210-245
2	plaggen, puin	220-235
3	verbrand bot	60-90
4	houtskool, fosfaat, puin	35-80

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Het onderzoeksgebied ligt aan de randzone van de terp (figuur 1). Weliswaar lijkt de terplaag in het onderzoeksgebied soms nog dik (in boring 1 maximaal 2,45 m, inclusief geroerde bouwvoor), maar dat kan te maken hebben met diep ingegraven grondsporen. In die gevallen betreft het opvullingslagen. Ook uit de historische kaart blijkt dat het onderzoeksgebied aan de rand van de terp ligt.

Aanbevelingen

In het onderzoeksgebied zijn terplagen en plaggen aangetroffen. Daarnaast kunnen in de randzone van een terp grondsporen voorkomen, zoals een waterput of afvalkuil. Daarom wordt aanbevolen indien bodemingrepen in het onderzoeksgebied plaatsvinden, deze archeologisch te laten begeleiden. Archeologische begeleiding houdt in dat tijdens of direct voorafgaand aan grondwerkzaamheden archeologische waarnemingen kunnen worden gedaan, eventuele archeologische sporen en profielen worden gedocumenteerd en vondstmateriaal wordt verzameld.

- *contactpersoon overheid:* dr. . G.J. de Langen (provinciaal archeoloog provincie Fryslân, tel. 058-2925487)

- *contactpersoon RAAP:* drs. A.M. Bakker, projectleider

Literatuur

Provincie Fryslân, 2002. *Cultuurhistorische Kaart Fryslân. Digitale informatie over cultuurhistorie: aardkunde, archeologie (FAMKE), historische geografie, bouwhistorie. Cd-rom, versie 1.0.* Provincie Fryslân, Leeuwarden.

Schotanus à Sterringa, B, 1718 (Facsimile-uitgave 1979). *Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland; zoo in 't algemeen als in haare bijzondere Grietenijen.* François Halma, Ljouwert.

Stiboka, 1981. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij de kaartbladen 6 West Leeuwarden en 6 Oost Leeuwarden.* Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie.* Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

Gebruikte afkortingen

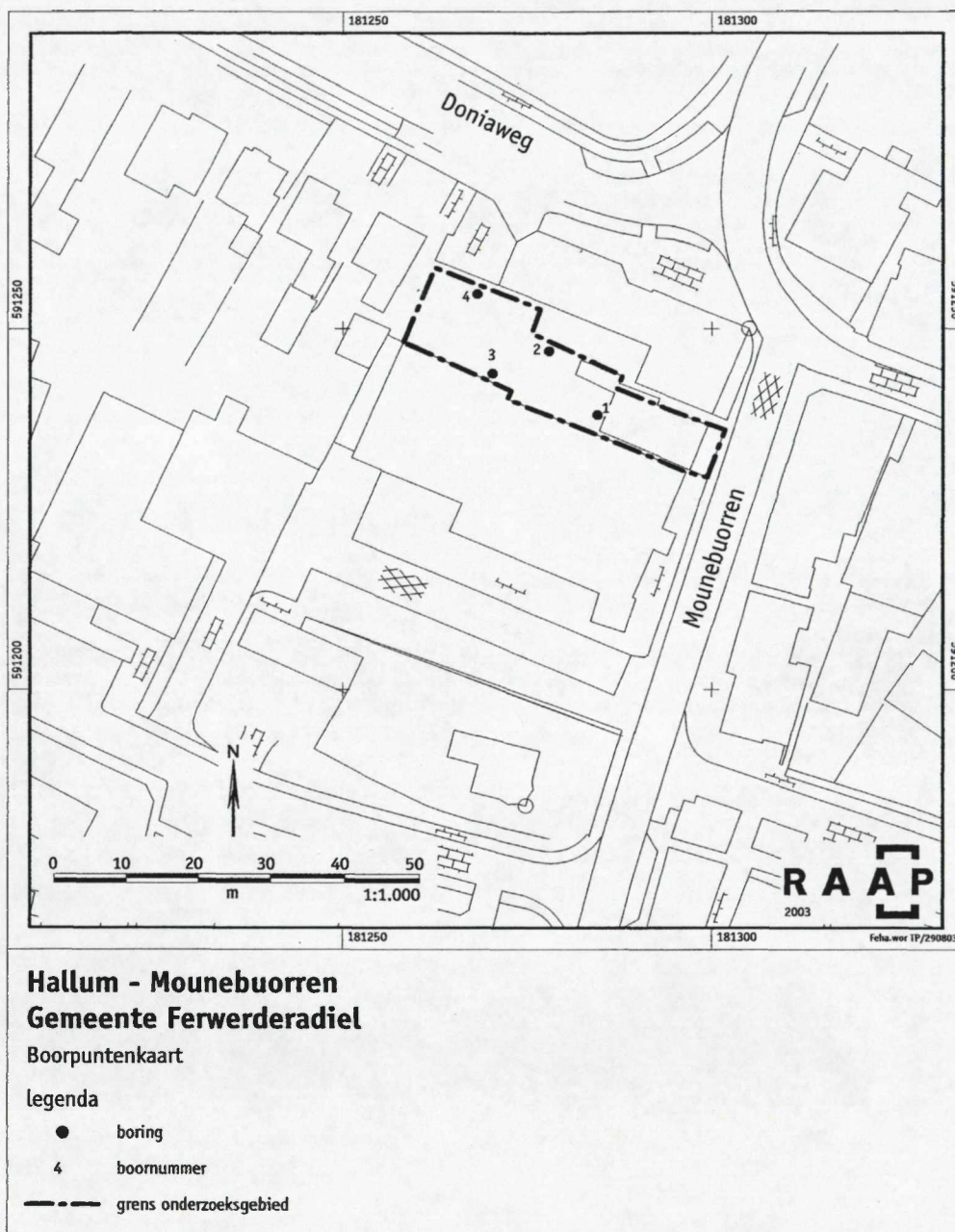
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
FAMKE	Friese Archeologische Monumentenkaart Extra
-Mv	beneden maaiveld
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
Stiboka	Stichting voor Bodemkartering

Verklarende woordenlijst

Terp	door de mens opgeworpen woon- en vluchtheuvel.
Kwelder	begroeide natuurlijke opslibbingen, die alleen bij de hoogste vloed werden overstroomd.

Overzicht van figuren

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Figuur 1. Boorpuntenkaart.